

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre 6 frt — kr.
 Negyedévre 1 < 05 >
 Helyben házhöz hordva:
 Egész évre 8 frt — kr.
 Negyedévre 2 frt — kr.
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre 10 frt — kr.
 Negyedévre 2 > 50 >

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, szeptember 1.

Bihar ünnepe.

Azon a helyen, ahol a monda szerint Mén-Marót leányát eljegyezte első fejedelmünk fia, a bihari földvárban szerény keretű, de reánk nagy jelentőségű ünnepet tartott ma Biharország népe. A honfoglalás első ezredévének emlékére csinos emlékoszlopot lepleztek le ma ott, ahol ezer év előtt honfoglaló őseink jártak.

Történetíróink kétségbe vonják Béla király névtelen jegyzőjének poétikus színezetű elbeszélését, Zoltán vezérnek a bihari földvárban történt eljegyzéséről. Pedig ez a kis házassági történet — írja hirneves történetíróink, Bunyitay — egyetlen virága a honfoglalás történetének; oly szép, oly vonzó, hogy most, ezer év után is gyönyörködünk benne.

És bár több, mint valószínű, hogy a bihari földvár nem Mén-Marót vára, de másrészt bizonyos az, hogy honfoglaló őseink itt vetették meg először lábukat Biharvármegyében. Eleink vére áztatta e helyet, apánk haló porai felett leng ott a fűszál, őseink dicsőségéről zeng ott az ég.

Nekünk, biharmegyeieknek — úgy mond lelkesülten Bunyitay — több is az az elárvult bihari földvár egyszerű magyar történelmi emléknél. Vármegyénknek nem pusztán csak nevet adott, hanem fészke, támaszpontja is lőn annak a magyar katonai s politikai hatalomnak, mely azt a különféle vallású és nemzetiségű népelemet, mely Bihar várától keletfelé a kalotaszegi havasokig, délen a Fehér-Körösig, Debreczenen túl pedig a Tiszáig előrehátra ingott, megtelepítette, védte, fen-

tartotta, egy politikai nemzetté olvasztotta össze s megalkotta belőle az ország legnagyobb vármegyéjét, a szabad, az alkotmányos Biharvármegyét.

Amikor pedig a már megszilárdult és nagyra termett vármegyét el kellett vezetni a szelidebb erkölcsök, a nemesebb művelődés, a társadalmi élet áldásainak forrásaihoz: szerepét átadta a mellette, Szent-László király alapításából nagyra-nőtt Váradnak.

A bihari földvár kopár ormai, rideg faházai nem feleltek meg többé a nemzet, a vármegye magasabb igényeinek.

És azóta pusztán állt a földvár. De a nemzet kegyelele virasztott felette.

A honfoglalás ezredik évfordulóján emlékoszlopot állított oda, hogy eszünkbe juttassa az ősök dicsőségét, hogy figyelmeztessen bennünket hazafias kötelességeinkre.

Mert csak annak a nemzetnek van jövője, amely tiszteli múltját.

Ez a múlt arra tanít bennünket, hogy háromszor foglalta el a magyarság ezt a földet, amelyet egy kis büszkeséggel Biharországnak nevezünk, háromszor hódította meg nemcsak kardjával, hanem kulturájával is. Amit honfoglaló őseink elfoglaltak, azt a keresztény kultúra szerény utörői tartották fenn számunkra nehéz munkájukkal. A keresztény civilizáció rányomta bélyegét megszentelt emlékeinknek minden kövére. És ezzel megjelölte számunkra az utat, melyet követnünk kell, ha azt akarjuk, hogy a magyar megtartsa ezt a földet a második ezredévben is.

Erre emlékeztessen bennünket a bihari földvárnak szerény emlékoszlopa.

* * *

A szép ünnepély lefolyása kiküldött tudósítónk értesítése szerint a következő volt:

A bandérium.

A küldöttségek fogadtatására diszes bandérium alakult, a mely fél 8 órakor előkelő közönség kíséretében a pályaudvarba vonult ki.

A fogadtatás.

Ezután a bandérium a község intelligenciájával indult a megye képviselőinek fogadtatására.

A fogadtatásnál részt vettek: Fejér Nándor esperes, Csathó László, dr. Péchy Károly és családja, Bellovits Antal, Szacsvai Sándor és családja, Répáshy Mihály és családja, Szőke József, Bereczky Dániel, Széles Károly, Gál Ferencz.

Vidékről: Veitersütz János főszolgabíró, Fodor Gyula, Osvald nővérek és még igen számosan.

A község határánál dr. Péchy Károly Beóthy László főispánt fogadta a következő beszéddel:

Méltóságos Főispán ur!

Bihar község közönsége nevében Bihar község határánál üdvözlöm Méltóságát. Kitüntető szerencsének tartjuk, hogy községünket e hazafias ünnepély alkalmából szerencsétlenül méltóztatott. Isten hozta közénk, éljen sokáig!

Erre Beóthy László főispán válaszolt, örömeinek adva kifejezést, hogy e község lakossága ennyire lelkesül a multak emlékein. — Ezután a menet a község háza előtt felállított diadalkapu alatt bevonult a község ház udvarába és egy negyedórai szünet után a kocsik hosszú sora indult a fellobogózott utcán végig a Földvárca, s ezzel kezdetét vette a szobor-ünnepély a következő programmal!

1. A vidékről alakult dalárda előadta a

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZAJA.

Vasuton.

Írta: Hidvégi A. Sándor.

A vonat megindult és vitt haza felé. Nem törődtem az állomások neveivel, hisz annyszor hallottam e neveket! A helyett a kupé egyik szögletén esendően ültem, s elgondolkoztam azon, amin annyian gondolkoztak már: hogy milyen furcsa ez az élet...

A cigarettámból karikázva ostromolt jobbra-balra a füst, s a fehéres-szürke füstgomolyokba képzeletem emberi alakokat rajzolt, mosolygó ravasz embereket; szelíd angyali tekintetű leányokat, itt-ott meg mintha komoly, életgondoktól terhelt arcokat láttam volna.

Cigarettám kialudt s leejtettem a kezemből. A füstje még mindig előttem szállingózott.

A káprázatos ablakokból egy mindig jobban és jobban kibontakozik: ő az, kit távol hagytam ime itt állóteltem teljes nagyságában, az a csintalan kedves leány.

Barna haja most is kétfelől köríti szép magas homlokát, szeméit kíváncsian reám veti ajkait nevetésre nyitja: egész arcán különös pajzanság tükröződik vissza. Csengő hangon megszólít:

— Mi lehet magát már megint ábrándozik...?

— Ej, maga mindig csak nevetni, gonyólni tud! Maga még fiatal, egy tizenöt éves gyermek-kedélyével, maga nem ismeri az életet, — én-idő előtt megvénültem...

— Ejnye de haragudhatnám kedvében van ma! Ugyan, ugyan, hiszen maga eddig azt mondta mindig, hogy 21 éves kora daczára annyira edzetnek érezi magát, hogy nem érhetné oly csapás, melyre kétségbe esve azt kellene mondania: jobb meghalni...!

— Igaz, mondtam, de az élet oly furcsa... Maga még nem vette ugy-e észre? Remélt már maga valamit, de olyat ám, a minék beteljesedését nagyon, nagyon szeretne volna, úgy, hogy sirni tudott volna, ha be nem teljesedik? Remény, a lelkem tele volt vele, ha megcsalt, szerettem és visszafogadtam.

Szép a remény... Mint a szép lány,
 A remény is csalja ám!
 Rám mosolyog, — de ha mást lát:
 Holnap nem is néz reám!

Ugyan mit nevet annyit? Hát olyan nevetséges minden, a mit én magának mondok?

A leány csak mosolygott s tovább játszott a selyem himzésű zsebkendőjével, legyezőjét pedig a kezembe dobta.

Megfogtam a legyezőt. Mintha valami jókedv szállott volna meg engem is. E gyermekkedélyű leány mindig fel tud vidámitani. Gondolatai, vágyai gyorsan váltakoznak, s nem lehet megállapítani, kit szeret, mit szeret. De ki

kutatja, mitől és kinek a kedvéért ragyog a napsugár és mindenki örül, ha a napsugár ragyog, s azt hiszi érte ragyog.

Keze után nyultam, melylyel a térdemen lévő legyezőt kopogtatta... Egy fricskát kaptam a kezemre.

— Ugyan ne legyen olyan különös!

— De hiszen én magát...

— Megint kezdi...? Haragszom magára!

— De aranyos kis...!

— Inkább menjünk egyet sétálni. Valamit akarok magától kérdezni...

— Mi lehet az? Mondja el most!

— No jó, itt mondom el... Adja ide a zsebkendőmet! Akkor nem mondok semmit! Magok azt hiszik ugy-e, hogy én csintalan vagyok? Mondja meg igazán, mit tartanak magok felőlem?

Két ragyogó szeme zavarba hozott, mikor kíváncsian várta a feleletet.

— Hogy mit tartanak maga felől? Hát az bizonyos, hogy az utcán azt a leányt nézik meg legtöbben, a ki vagy csinos, vagy csintalan, vagy mind a kettő. Maga mindakettő.

— Menjen már...!

A kis barna kedvesen mosolygott. Tehát a lányok közös hiusága, hogy az utcán tetszeni óhajtanak, ő benne is megvan... Egy kis illúzióval kevesebb; a képet nem rajzoltam meg magamnak tökéletesen... De hát van-e tökéletes kép?

Hymnust. A dalárda vezetésén P é r c s i Lajos fáradozott.

2. Ezután az izlésesen feldiszipelt szoborhoz, melynek feldiszipeléséért a bihari hölgyközséget illeti a dícséret, R i g ó Ferencz orsz. képviselő lépett, üdvözölve a jelenlevőket s röviden méltatja a Földvár eredetének s ezzel együtt a szobor felállításának történetét, miért is köszönetet mond Biharvármegyének szives támogatásáért, továbbá a fő- és alispánnak, C r o u y - C h a n e l l Endre grófnak és nejeinek, szül. S c h e m s c h e y Lidiának, mint a szobor véonokéknak, kik az ünnepélyen nem vehettek részt, továbbá S z t a r i l l Ferencz műépítésznek, ki a szobor terveit díj nélkül készítette,

3. A dalárda előadta a »Szentelt hantok« című dalt.

4. I l y é s Bálint, orsz. képviselő magas, szép beszédében behatóbban foglalkozott ez ő Földvár történetével, beillesztve nemzeti történetünkbe, végül kérte a Mindenhatót, hogy még több ezer évet biztosítson e maroknyi magyar nemzet számára. Beszéde nagy tetszést aratott.

5. A dalárda: »Nemzeti zászló« darabot adta elő tetszés mellett.

6. B a l o g h Lajos orsz. képviselő rövid, velős szavakban adott kifejezést érzelmeinek, melyek a második ezer év küszöbén eltöltik.

7. A dalárda elénekelt a Hymnus második versét.

8. I l y é s Bálint ez alkalomra irt ódáját szavaltta Pércsi Lajos mély érzéssel.

9. A dalárda által előadott Szózat után Rigó Ferencz, mint a szoborbizottság elnöke pár szóval a megye gondozásába ajánlotta a szobrot.

A leleplezési ünnepély után a menet vizsztatért az »Olvasó kör« helyiségben és nem-sokára ebédhez ültek.

A bankett alatt az első pohárköszöntőt I l y é s Bálint mondotta éltetve Biharvármegye hazafias tisztikarát, Biharvármegye lelkes közönségét és a szoborbizottság elnökét.

Utána Dr. P é c h y Károly nagyszabású beszédében körülbelül a következőket mondotta:

»Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Ha a nagy természet könyvében figyelmesen szemlélődünk, azt látjuk, hogy két egyenlő virág, falevél, vagy élő lény nem található. Az

— Ha én most egy pisztolylyal föbe lőném magam — tegyük fel magáért — sajnálna-e maga engem? Ha meghalnék?

Egy kis nagyravágás tükröződött a leány arcán, s piros ajkát meg édesen felbigyesztve nézett reám:

— Ha maga nem sajnálna itt hagyni, s nem sajnálna maga-magát, mit kívánna, hogy én is sajnáljam. Elmennék a temetésére az új fekete ruhámba, ezzel a kalappal. . . Külömben ha nekem meg kellene halnom, bátrabb volnék mint maga. . . Mondja, párbajozott már maga? Nem? Érdekes lehet az. Kiállni oda az éles kard elé. . . Én ugyan szeretnék vivni! Vagy legalább lóhátról vadászni, a farkasra lőni.

— És aztán visitva elszaladni! Maga egészen harcziás kedvében van ma.

— Hát legelőször is magába kötnék bele, ha vivni tudnék; levágnám a fülét, így ni . . . (a szót követé egy filigram kiviteli fricska . . .)

— Hiszen kedves kis krakkélerem, elég-szer belém kötött maga már eddig is, s én igaz, türelmes, mondjuk ki — gyáva voltam magával szemben . . . Emlékszem a kanál sóra, a mit levesembetett? Én azt mondtam reá, — szerelmes a gazdasszony, — maga kinevetett, s a kanalat pihenni engedtem.

— Bánom, hogy paprikát nem tettem. . . Vegyen ebből a cukorból maga is . . . magából. . .

emberek milliárdjai között két, teljesen egyforma, egymástól nem különböző arc nem létezik. Az emberi agy, az eszme mind-mind különbözik. — Ezekből tehát megtanulhatjuk, hogy az emberek között levő egyenlőtlenség oka természeti erőkből rejlik, vagyis: természetörvény.

Miért ne lenne minden ember nagy, ére-nyes, bölcs, igaz, jó, minden érényekben gazdag; miért inkább irigy, rágalmazó, gonosz, önző. Ezen különböző és nagyon is eltűt tulajdonok oka természetszerű változás, az élettani szörvekbe a műveltség, vagy műveletlenség befolyása következtében.

Ha a világtörténelem, vagy special Magyarország egyes fasisait vizsgáljuk, azt látjuk, egyes népek, vagy Nemzet művelődése, haladása, vagy visszaesése okául mindig az egyenlőtlenség szerepelt.

Spártának Lycurgusa, Athennek Szolonja volt, Aristoteles nevelte Nagy Sándor, ki a gordiusi csomót egyszerűen ketté vágta és Dárius királyt magát elfogta, Ázsiát meghódította. Egy Attila, egy Arpad, Szt.-István, Szt.-László, IV. Béla, a második honalapító, Hunyady János, Mátyás király, egy Pázmány, Thurzó, Bethlen, Rákóczy történelmi alakjaink kiválóságát mindenki tudhatja. Midőn Bonaparte Napoleon a század elején Győrre hatolva benyomult Magyarországra, felszólította a magyarokat, hogy függetlenítsék magukat Ausztriától s válasszanak maguknak más királyt.

A magyarok, dacára annak, hogy az akkori király I. Ferencz, a magyarok szabadelvű eszméjét nem támogatta, sőt Martinovic és társait kivégezték, mégis rendületlen hűséggel megmaradtak koronás királyuk mellett. Ez időben váltak ki Gróf Széchenyi Ferencz és gróf Festetics György a nemzeti művelődés terjesztésében. Ekkor vált ki gróf Széchenyi István, a legnagyobb magyar, ki a Magyar Tudományos Akadémia javára 60 ezer frtot adományozott, neki köszönhető a nemzeti színház lánchíd, alagut, gőzhajózás, kaszinó, löverseny stb. Midőn látta, hogy a hazát veszélybe sodorják, elméjében megzavarodott. Kossuth, Deák Ferencz stb. stb, mint ismert történelmi alakok eléggé igazolják, hogy az emberek között vannak kiváló egyéniségek, tehát a közönséges, mindennapi emberekkel nem egyformák, nem egyenlők s kiknek a népek jó, vagy bal sorsa kezökben van letéve.

Szűkebb hazánk Biharvármegye is igen sok kiváló, jeles embert adott már a közéletnek. Egyes családok századok óta disz alakjai a megyei, sőt hazai történelemnek. Utódaikban élve áll a példa, hogy: csak sást nemzenek a sasok! Eljutva idáig nagyon szerencsés helyzetbe jutottam, mert a kit, mint szintén kiváló egyéniséget feltüntetni óhajtok, nemes tulajdonait kellő világitásba hozni felesleges. Látjuk

A cukorral együtt megfogtam kis kezét is; ő gyengén vonogatta vissza, s én addig egymásután két csókot nyomtam reá. . .

— Ugyan. . . »szólt elpirulva. »Újjon le szépen. . . » Megharagszom magára. . .

De már ekkor én is kipirultam, s keze után ajkát kerestem, oly édes lehet az az ajak. . .

— Drága aranyos, mondtam lágyuló hangon, ő gyönyörű szájaeskáját betakarni szándékozott, csak arcát hagyva prédaul, már az első csók édességéhez közeledtem, — mikor hirtelen egy akkora pofont kaptam, — azaz, hogy nem is pofon lehetett, mert hátul ütötték még a fejem, hogy csak úgy zúgott:

»Nagy Károly 15 perc!«

Az álomtól dagadt szemű urak kapkodtak tászkájuk után, a vonat megállott s én hiába igyekeztem feltalálni azt az aranyos kedélyű barna leánykát, eltűnt az álommal, ott maradt a messze távolban. . .

Atszáltam a szilágysági vonatra, Hanem a cigaretta füstje az új vonaton sehogysem akart káprázattá alakulni, ahelyett azonban káprázott a szemem a kupénak a fejemre »lehelt« zégető csókja következtében. . . Még inkább kellett elgondolkoznom rajta, hogy milyen »furesa« is az élet. . .

aktiv részt venni mindenütt, hol jelen kell lennie, mint hazafinak, mint embernek. E helyen is jótékonyan érezzük magas foku bölcs tapintatát. Isten éltesse Méltóságos Dr. Beöthy László, Biharvármegye főispánját sokáig!!

Este pompásan sikerült tánczestély zárta be a hazafias szép ünnepélyt, melyen a bihari intelligencián kívül a környék előkelősége vett részt.

A landshuti kath. nagygyűlés.

Volt nálunk is, ha jól emlékszünk nem is régen, csak egy éve, kath. nagygyűlés. Mi vidékiek áhítattal hallgattuk a gőmbölyűre simított határozatokat s vártuk, hogy életbe lépjenek.

Most már nem is várjuk. Mi magyarok tudunk lelkesedni, adakozni óriási összegeket, cselekedni bámulatos erőfeszítéseket, — de csak a pillanat hatása alatt — egyszerre.

Bizony szivesebben ad magyar ember egyszerre 100 frtot mint pontosan, hetenként 1 krt valamely célra.

Emlékszünk arra a megható jelenetre, mikor a charitás ügy osztályának előadóját tombolva éljeneztek s mégis, a Sz.-Vincze, Sz. József társulatok, Sz. Antal kenyere segélyegylet stb, csak ott maradt Debreczenben az előadóval együtt.

Menjünk idegenbe szoros kitartást tanulni. Ime a landshuti kath. nagygyűlés, kitudja hányadik a külföldön.

Külön bazilika stílyű épületet emelnek a kongressus számára s a 6000 ember számára épült terem szűk lett, — nagyon szűk. Nem volt ház Laudshutban, melyekorálva ne lett volna s a város 40 képviselője közül 39 volt a rendező bizottság tagja a 40-edik protestáns.

Itt vannak a nagygyűlés elé terjesztett javaslatok:

1. A pápa ő Szentségének világi hatalma mielőbb visszaállítandó. Szükséges ez a szentszék függetlensége és szabadsága szempontjából, hogy a modern élet minden terén teljesen kifejtthesse áldásdus működését.

2. A nagygyűlés kezdjen akciót az ellen, hogy a keresztény erkölcsök nyilvános megsértése, szóval, írásban, képekben, szobrokon, műipari termékekben és színművekben egyre inkább terjed, büntetlenül.

3. Minden katolikus, de főleg minden katolikus egyesület tekintse egyik legfőbb feladatának minden erejével közdeni az erkölestelen irányu sajtótermékek, színművek stb. ellen.

4. Ne csak a vasárnapi munkaszünet tartassék be pontosan és terjesztessék ki minél több iparagra, hanem inditassék akció az iránt, hogy az államnak nagyon elfoglalt hivatalnokai (postások, vasutasok) minden ünnepnapon résztvehessenek sz istentiszteleten.

5. A katolikus családapák igyekezzenek oda hatni, hogy a hadseregben szolgáló fiaik is élvezhessék a vasárnapi munkaszünet és ünnepnapokon a templomba menetelbe ne akadályoztassanak.

6. A nagygyűlés egyik legfőbb feladata legyen a kisgazdák érdekeit előmozdítani üdvös rendezés által. Különösen fősúly fektetendő arra, paraszt egyesületek alakításának keresztény alapon.

7. Kimondja a nagygyűlés, hogy a szociális kérdések közt legelső sorban a kisgazdák és mezei munkások kérdését tartja legfontosabbnak.

8. A mértékletesség a nép közt terjesztendő. Az olyan koresmárost, vagy pálinkamérőt, a ki egy megállapítottnál nagyobb mennyiségű szeszest italt szolgáltat ki valakinek, meg kell büntetni.

Nagyobb ünnepélyek, a melyek a mértékletesség terjesztésére alkalmasak, istentisztelettel kötetnének össze.

9. Az anyaszentegyházba visszatért ev. theologusok részére segítő egyesület létesítendő.

10. Tekintettel Amerika szomorú mezőgazdasági viszonyaira a kivándorlás ellen akció kezdendő.

11. Minden művelt katolikusnak figyelmébe ajánlatik a szabadkőművesség tanulmányozása, hogy

igy megismerjük az egyház legnagyobb ellenségét és sikerrel küzdhesseken ellene. Az antiszabakdómives sajtót különösen minden erejéből támogassa, a jó katolikus.

Ott külföldön pedig az ilyen határozatok nem szoktak csak írott malaszt lenni.

Ne csak maga kárán, de más buzgalmán is tanulhatna már a magyar.

Megyei congrua bizottsági ülés.

— szeptember 1-én.

A lelkészi jövedelmek összeírását felülvizsgáló megyei congrua bizottság tegnap délután 4 órakor ülést tartott a vármegyeház kistermében. Az ülésen úgy a r. kath. mint a gör. kath. bizottság tagjai megjelentek, mivel 2 róm. kath. és 2 gör. kath. plébánia évi jövedelmének megállapítása volt napirendre tűzve. Az ülésen jelenvoltak:

Szunyogh Péter alispán elnökle alatt Papp Miklós pénzügyigazgató, Wallner Ödön főügyész, Széchenyi Jenő apátkanonok, Dencs János v.olaszi esperes plébános, Hóza János szalacsi plébános, Moga János g. kath. esperes, Mihutin Péter és Ditz Adorján lelkészek, Papp Miklós váradi g. kath. plébános és Balogh Elemér aljegyző előadóként.

A bizottság, miután az iratokat alaposan felülvizsgálta, a következő megállapodásokat vette jegyzőkönyvbe.

A szalacsi plébános évi jövedelme 1330 frt 84 kr.

Az ér-adonyi plébános évi jövedelme 937 frt 21 kr.

A vaskohi gör. kath. plébánosé 631 forint 75 kr, ugyancsak e plébánia káplánjéé 200 frt 65 kr.

A bagaméri g. kath. plébánosé 714 forint 26 kr.

A bizottság a további teendőkkal az alispánt bizta meg.

Az ülés fél 6 után végződött.

A napokban ismét lesz ülés.

Ipariskolai takarékpénztárak.

Hivatásszerű működésem folyama alatt a helybeli ipariskola kötelékében számtalanszor volt alkalom tapasztalni, mennyi utánjárást mily sok gondot okoz sok szegénysorsu tanulónak az a körülmény, hogy midőn elérkezik az oly régóta nehezen várt felszabadulásnak rá nézve örömnappja, egy kellemetlen, prózai akadály, a pénzhány miatt nem képes iskolai bizonyítványát, ezt a nélkülözhetetlen okiratot, egyszersmind összes fáradozásai végeztéljéé és jutalmát, kiváltani.

Némely tanulónak könnyet facsart ki szeméből — a kétségbeesés keserű könnyeit — balsorsa, mert olyan is akadt közöttük, a kiknél 8 frtnyi tekintélyes összeget tett ki a tandíj restancia s a mellett az ipartestületnél is kell fizetnie akkor, midőe még miut segédujonez csak később juthat keresethez.

Önkénytelen is megszántam a különben is jobb sorsra érdemes ifjakat. Eltűnődtem, mily inlézkedések mellett válnék lehetővé ezen gyakori eset megszüntetése, mely a tanügyi hatóságnál csak az amugy is tulhalmozott irodai teendő végzését hátráltatja, míg a tanulóra nézve felesleges idővesztéssel jár.

Akaratlanul az *iskolai takarékpénztárak* meghonosítására gondoltam, melyeket *Trefort* közoktatási miniszter 1873-ban oly nagy hévvel felkarolt. Hogy égő nevelési, mint nemzetgazdasági szempontból mennyire bevált ezen fontos intézmény, mutatja azon meglepő körülmény, hogy több népiskolai takarékpénztár képes volt nagy anyagi csapásoknál, így a szegedi árvizkárosultak részére segélyeket küldeni, míg máshol a növendékek ezen intézmény által buzdítva, kerti és baromfi gazdaságot üznek és saját fáradságuk gyümölcsét viszik a takarékpénztárba.

De lehetetlenség ez üdvös intézmény nevelő hatásáról meg nem győződünk, ha meg-

gondoljuk, hogy a takarékpénztár már magában véve a legéletbevéágóbb tulajdonok és lelki erények egyike, melytől nemcsak saját jólétünk, hanem nagyrészen egész erkölcsi értékünk, sőt családunk jövője függ. A mindennapi tapasztalás mutatja, hogy ma már csak józanul takarékoskodva élhetünk, melyhez pedig sajnos, — kevesen értenek. . . . Az iskolának feladata nemcsak erkölcsösségre, tudományra, de a józan takarékoság erényeire is megtanítani a gyermeket, mert az életben ez nélkülözhetetlen utitárs.

Az iskolai takarékpénztár a takarékoság erényének, melyet a fogékony gyermek-elme csak teoriából és oivasmányok alapján ismer, gyakorlati megvalósítása, megtestesítése. S ha ezen fontos intézmény a nép és felső iskoláknál oly szép eredménnyel prosperált, miért ne alkalmazzuk azt az ipariskolánál? Hiszen az iparostanulók leginkább jutnak, habár csekély összeghez, de azt többnyire oly haszontalanságokra fecsérlik, melylyel nemcsak egészségnek ártanak, hanem olyan szórakozásokat is szereznek, melyek jellemők helytelen fejlődésére vezetnek. Ha alkalom szüli a tolvajt, következképp alkalom szüli a helyes tetteket is. Minél többször kell tehát módot nyújtani nekik arra, hogy lelki nemességben gyarapodjanak. A iakarékoságnak pedig éppen az képezi alapját, hogy a *csekélysegeket ne kicsinyeljük*.

Tanulságos közmondás: »Visely gondot a fillérekre, a forint már gondot visel önmagára.« Ha például valaki félretehethő néhány krajczárját azért nem takarítja meg, mert csekélységénél fogva nem tartja arra érdemesnek, ez csak olyan eljárás lenne, mintha valaki az ábécztét nem tartaná érdemesnek megtanulni, mert hiszen azzal úgy sem lehetne világraszóló tudós.

Egy-két fillér! Tagadhatatlan, hogy magában véve nem nagy összeg. De kísértük csak meg mindennap fére tenni, egy emkerélet végén bámulatos lesz az eredmény.

Nagyobb arányu megtakarításról az iparostanulónál nem igen lehet szó, de van ennek oly mellékhaszna is, mely nagyobb értékű, mint maga a megtakarított tőke, mert a takarékoságnak helye van mindeanemü szükségleteink fedezésénél, az idő felhasználásánál, teendőink beosztásánál, örök kimelésénél stb. Sok gyermek kezében talál az ember pénzt, melyhez zsebpénz, vagy ajándékképen jut s ha körül tekintünk a gyermekvilágban, uton-utfélen láthatjuk, mint játszanak, többször házárdiroznak a pénzzel. A szokás végre szenvedélyé válik s a legveszedelmesebb tulajdonságot gyökereztetni meg benne.

Nagyon érthető, hogy a főváros pénzügyi bizottsága 100 frt *Trefort*, volt közokt. miniszter pedig aranyból álló nyereseményeket soroltatott ki jutalmul azon tanítók közt, kik az iskolai takarékpénztárak ügyében kitüntetésre méltóan működtek.

Igy 1883-ban 565 tanuló kezelése mellett 114,730 frt lett megtakarítva, ruhára, lábbelire vagy tandíj fizetésre, míg elleeben haszontalanságokra fecsérlődött volna a fillérekből összegyűlt imponáló szép összeg. A székesfehérvári államilag segélyezett ipariskolánál már életbe is van lépve ezen szép jövőjü és nemes tendenciájú intézmény. Itt 77 betevő nagyobb összeget tett be, melyből az év végéig még 78 frt 95 kr maradt bent megtakarított tőke gyanánt. Ujabbán a tanonc iskoláknál mindjobban felkarolják az iskolai takarékpénztár ügyét. A mi a kezelést illeti, az igen egyszerű s az oktatásra sem hat zavarólag, mert a pénzbeszedés és a bététi ivekre való rávezetés a tanítás előtt vagy után történik. Minthogy az élet-tapasztalat is azt bizonyítja, hogy a szép és humánus célokra leginkább oly egyének áldoznak, kik tisztességes uton jétottak vagyonukhoz, és takarékosan tudnak élni vele s mivel az iskola hivatása nymcsak az ismeretek nyújtását foglalta magában, hanem ama nevelési tényezőt is, hogy tanulónk szívébe a boldogulást biztosító erények csiráit elvehesse és ápolja. Az iskolai takarékpénztár létesítését az igazgatóság szives figyelmébe ajánlom.

Vezérelje e felfogás az igazgatót a kezdeményező lépések megtételénél s ha a tanári kar közreműködése mellett a takarékpénztárt

vasárnap délután hozzáférhetővé teszi és a teljes siker érdekében az iparvs mesterek is határozottabban támogatják, bizonyosak lehetnek, hogy dzen tanoncok férfi kvrukaan is hálás szívvvel emlékeznek derék jóakaróikra, mert lehet az ember erbülesös és müvelt, de józan és takarékoság nélkül boldog soha!

Ludvigh Béla.

UJDONSAGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Szeptember 2. Városi közigazgatási bizottsági ülés d. u. 3 órakor.

Szeptember 2. A díjnokok értekezlete este fél 6-kor.

Szeptember 3. Nagyvárad régészeti és közlekedési bizottságának ülése reggel 8 órakor.

Szeptember 5. A megyei központi választmány ülése.

Szeptember 6. Biharvármegye közig. bizottságának ülése d. e. 10 órakor.

Szeptember 7. Városi közgyűlés d. u. 3 órakor.

Szeptember 10—12. Díjlövés és teke verseny a nagyváradai polgári lövöldében.

Szeptember 15. Biharvármegye őszi közgyűlése.

Szeptember 24. Katonai lóvásár Nagyszalontán.

Szeptember 25—26. Lóversenyek Nagyváradon.

Szeptember 27. Katonai lóvásár Nagyváradon.

Október 3. Tenyészállatkiállítás B.-Diószegen.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 óratól fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Batthyány-requiem.

Ma tartja a kath. kör. a gyász istenitiszteletet első elnökének Batthyány József grófnak lelki üdvéért. Palotay László egyházi elnök, apátkanonok tartja nagy segédlettel a requiemet s utánna a Liberát. A díszes ravatalt a temetkezési intézet állitattja fel s Jelinek Ferencz, műkertész díszíti virágokkal. Az isteni tisztelet 10 órakor kezdődik a várad-olasz plébánia-templomban.

* **Személyi hír.** Feszty Árpád a jeles festőművész, a Biharvármegye által rendelt millenniumi kép ügyében tegnap Nagyváradra érkezett s este jelen volt »A dolovai nábob« előadásán.

* **Diákszövetség feloszlata.** Lapunk tegnapi számában kimerítően foglalkoztunk a közoktatásügyi miniszter furcsa indokolatlan elhatározásával, mely, az országos magyar diákszövetség feloszlataát elrendeli. Mint értesülünk az ifjuság nem hajlandó szó nélkül eltűnni a minister bosszuálló önkénykedését. Nagyszabásu mozgalmat inditanak, amelynek végső célja, hogy a magyar főiskolai ifjuság ne legyen kénytelen megválni egyedüli szervezetétől. Hivatkoznak az ifjuság vezetői arra is, hogy a szövetség összejöveteleit — mint azt mi is megirtuk — mindenkor kitüntető figyelemben részesítették. Az idei diákkongresszust például, melyet nálunk tartottak, maga Schlauch Lőrincz biboros-püspök nyitotta meg. A kecskeméti kongresszus díszelnöke Beniczky Ferencz pestmegyei főispán volt, Wlassics Gyula tehát legalább is helytelenül cselekszik a mikor szükségtelennek nyilvánít olyan testületet, melynek fontosságát, nemzeti hivatását országos tekintélyü előkelőségek hangoztatták. Az egyetemi ifjuság nyomában az egyetemi kör tisztikarának megválasztása után megteszi a lépéseket, a diákszövetség fentartása érdekében. A mozgalomba természetesen bevonják az összes hazai főiskolákat, mint a melyek szintény tagjai a magyar diákszövetségnek.

* **A posta köréből.** A kereskedelemügyi miniszter K ö v e s d y Lajos nagyváradai postagyakornokot Krasznára, G r e n c z e y Bélát pedig a Szent-László fürdőbe postamesterekké nevezte ki. K l i n k Ferencz a dobresti pályaudvarról Kéthalom pályaudvarra helyeztetett át, K ö r m e n d y Kálmán püspök-fürdői pos-

tamester pedig saját kérelmére felmentetett. — G l ü c k Sarolta posta és távirtda gyakor-nokká képesített a nagyvárad kerületben. Üresedésben van a megye területén az ökrösi 938 frt évi fizetéssel díjazott postamesteri állás és Széplakon egy posta és távirtdakiadónői állás, mely teljesség ellátáson kívül még havi 10 frttal van dotálva.

* **Fegyvergyakorlat.** A cs. és kir. 37-ik gyalogezred tartalékosainak egy része ma vonul be tizenhét napig tartó fegyvergyakorlatra. A bevonultak e hó 5-én Pankotára masíroznak s itt fogják letölteni az idejük nagyrészét. A fegyvergyakorlat 18-án fog véget érni, amikor aztán szabadságot fogják őket.

* **Biharmegyei márványból készült tárgyak.** A biharmegyei Petrócz község közelében tudvalevőleg egy fehérmárvány bánya van, melyet azonban még nem művelnek rendszeresen. Az itt feltalálható fehérmárványból L ö w y Márton helybeli sarkgyáros egy csinos levélnézeket és gyufatartót faragott ki s azt P a p p János biharmegyei főjegyzőnek ajánlotta fel. Mint e két darabról is látszik, a biharmegyei márvány vetekedik a híres carrarai márvánnyal s csak valamivel durvább minőségű annál, olcsóság tekintetében azonban messze felülmúlja azt.

* **Gr. Széchenyi-szobor leleplezés Nagy-Czenken.** Nagy-Czenk, sopronmegyei község, gr. Széchenyi István szülőhelye, nagy fiának a megye hozzájárulásával szobrot emelt a községben, melynek f. hó 11-én tartandó leleplezés ünnepélyére a szoborbizottság tegnap Biharvármegye törvényhatóságát is meghívta. Az ünnepély programja a következő:

1. 10 órakor ünnepélyes szent mise.
2. Hymnus, előadja a tűzoltók énekkara.
3. Dr. Baán Endre, soproni főispán üdvözlő beszéde.
4. Dr. Balics Lajos plébános ünnepi beszéde.
5. E közben Strobl Alajos a szobrot leleplezi.
6. A képviselt társulatok és küldöttségek beszédei és a koszorúk letétele.
7. A szobor átadása Bene Imre nagy-czenki bírónak.
8. D. u. 1 órakor lakoma gr. Széchenyi Béla kastélyában és d. u. 4 órakor népnépzés a ligetben.

Biharmegye képviseltetni fogja magát.

* **Közigazgatási ülés.** Nagyvárad város közigazgatási bizottsága ma csütörtökön délután 3 órakor tartja e havi rendes havi ülését. A bizottság ismét foglalkozni fog a rendőrséggel s egy rendőrtisztviselő felfüggesztését javasolja polgármester.

* **Ezredévi képek.** Abrudbánya város tanácsa az ezredévi évforduló alkalmából díszterme számára megrendelte a király, Deák Ferencz és Kossuth Lajos arcképeit. Szamosy László, nagyvárad szülötésű fiatal festőművész most készítette el a képeket, melyeket egyik közelebbi díszgyűlésen ünnepélyesen fognak leleplezni.

* **Készülő díjok sztrájk.** Szomorú idők járnak nemcsak a gazdáknak, de a napdíjasoknak is. Lapunk már ismertette közelebbi azokat a tarthatatlan állapotokat, melyek személy hiány miatt a pénzügyigazgatásnál uralkodnak. Nem is csoda tehát, hogy a restancia óriási s a község szüntelen erőiesen sürgeti az ügydarabok elintézését, melyek már megtöltöttek minden helyet s halom számra hevernek lemasolatlanul. Belátta a helyzet tarthatatlanságát az ügybuzgó pénzügyigazgató sőt díjok szaporítást kért a pénzügyminisztertől, ki azt megfoghatlan okból nem engedélyezte. A körülmények ilyen kényszernyomása alatt mint értesülünk az tervezetik, hogy a szegény díjok anélkül is csekély fizetését akarják megsonkítani s a megtakarított összegből két egyént alkalmazni. E hír természetesen nagy megütközést keltett a díjok közt. Ez esetleg a díjok sztrájkjára vezetne. Hisszük azonban, hogy ez nem

fog tényné válni, mert 90,000 actaforgalomnak 5 másoló nem lehet oka annak, hogy meg nem felelhet.

* **A tanév kezdete.** Tegnap kezdődött meg hivatalosan az új iskolai tanév. Az utcákon feltűntek a fiaikat beírni siető szülők, s az egyes iskolák előtt megkezdődött a minden évben szokásos könyvbazárok, hol a tanulók ócska iskolakönyveiket alantabb járó tanulóiraikra rásózzák. Egyes könyvek, melyek jól tanulóktól eredt szelvényekkel vannak teleírva, magasabb agióval kelnek, mint az olyanok, melyekből a jegyzetek hiányzanak. — Egész nap nagy volt a tolongás minden nagyvárad tanintézetben és a könyvesboltokban. A papírkereskedők kirakatai megteltek rajzeszközökkel, irkákkal, festékekkel s az élelmes kereskedők hogy minél több vevőt csalogassanak magukhoz, ingyen noteseket, zsebnaptárakat osztogatnak. Néhány nap múlva véget érnek a beiratások, megszólal az iskolák csengettyűje s tíz hónapon át megint a padok mellett fog görnyedni ezer meg ezer gyermek csak azért, hogy egykor megtudja, miszerint az életben nem mindig a legjobb tanulók boldogulnak a legjobban.

* **Távol levő örökösök ügygondnoka.** Az igazságügyminiszter tegnap tudatta a megyei és városi árvaszékekkel, miszerint a távollévő nagykorú örökösök részére kirendelt ügygondnokok neveit nyilvántartásba kell venni, sőt, ha ezek vagyont is kezelnek, úgy a szokásos felügyeletet és ellenőrzést is kell felettük gyakorolni.

* **Elmozdított tanító** Zsurkucz János vámos-házi görög keleti iskolai tanítót a magyar állam elleni izgatás és az iskola rendetlen kezelése miatt elmozdították állásától. Az eként megüresedett helyre mind ez ideig, a meghirdetett pályázat daczára senki sem jelentkezett.

* **Uj kath. kör.** A külügyminiszter a berlesdi és földvári kath. körök alapszabályait jóváhagyta.

* **Országos Hirmondó Aradon.** Az Aradi Közlöny a következőket írja: A hivatalos lap tegnapi száma közli a kereskedelmi miniszternek egy engedély-okiratát, amely Országos Hirmondóhálózat létesítésére hatalmazza fel a »Telefon Hirmondó« részvénytársaságot. A »Telefon Hirmondó« vezetőségének és a műszaki igazgatóságának évek óta tartó hosszas fárada s j e t z ö d i k b e e z z e l a z e n g e d é l y l e l, a m e l y a l e g t ö b b e k á l t a l n e m i s s e j t e t t f ö l l e n d ü l e s t a d a t e l e f o n h a s z n á l a t n a k. A század emez egyik legnagyobb csodája csak most fog igazában érvényesülni, midőn a budapesti központban kimondott szót, elénekelt vagy hangszeren megpendített hangot, vagy az opera és Népszínház előadását ugyanabban a pillanatban fogják hallhatni ezren és ezren, nemcsak a fővárosban és környékén, hanem a távol vidékeken is bármely pontján, ahová az »Országos Hirmondó« a maga vékony drótszállait kiterjeszti. Mint értesülünk, a »Telefon Hirmondó« igazgatósága első sorban Aradot óhajtja bekapcsolni hálózatába. Hát Nagyvárad mikor kapja meg az oly sokszor sürgetett s a miniszter által meg is ígért telefonösszeköttetést a fővárossal.

* **A garasos hid javítása.** Tegnap befejezték a garasos hid javítását s mint Z á c h János hidbérletől értesülünk — a közlekedés ismét szabad tegnap óta.

* **A tűzéraktanya átvétele.** A tűzéraktanya építését a vállalkozók már befejezték. Az épületek átvételére nézve a város és a katonai parancsnokság már intézkedtek. A temesvári hadtestparancsnokság átiratban értesítette Nagyvárad városát, hogy az átvétel holnap, szeptember hó 3-án kezdik meg s megnevezi az átvételhez általa küldött tiszteket.

* **A város kölesöne.** Nagyvárad város kölesön ügyében, mint értesülünk, már jött egy írásbeli ajánlat a polgármesterhez. Az ajánlat elég kedvező. A Hazai takarékpénztár szintén ígéretet tett, hogy hajlandó a városnak kölesönt adni, azonban a múlt tapasztalataink okulva, egyáltalán nem akar holmi licitációba bocsátkozni. Pár évvel ezelőtt ugyanis, mikor

Nagyvárad városa a Pesti Kereskedelmi Banktól a kölesönt felvette, illetve kölesönt konvertálta, sok huza-vona után a közgyűlés megszavazta a Hazai takarékpénztár ajánlatát, daczára a tanács javaslatának.

* **Temetés.** Tegnap délután helyezték öröknyugalomra néhai K o l l m a n n Adolf ügyvéd, rendőrbiztos hült tetemét. A gyászház udvara megtelt részvevőkkel; a városi tisztikar d. B u l y o v s z k y József polgármesterrel élükön, ügyvédek, törvényhatósági bizottsági tagok voltak jelen. A koporsón a gyászoló család, a városi tisztikar koszorúi voltak elhelyezve. A gyászszertartást N e m e s k e i Andor plebános végezte. A koporsót a gyászháztól a ref. templomig a rendőrbiztosok, az elhunyt kartársai vitték. Az elhunytat a Zöldkerti temetőben helyezték öröknyugalomra.

* **Olcsóbb a liszt.** A gazdasszonyok egy hónap óta kétségbe vannak esve. A liszt ára majdnem mindennap emelkedett, annyira, hogy pl. a 9 kros liszt 17 krra emelkedett. A buza ára már egy hét óta esett, de a malmosok és lisztkereskedők igen előnyösnek találták, hogy ezen áresésről ne vegyenek tudomást. Végre tegnap megörvendeztetették a gazdasszonyokat. A liszt árát különként egy fél krajczérral le szállították.

* **Az iskolai év megnyitása.** Ma kezdődnek meg az összes iskolákban a beiratkozások. Három napig fognak tartani s melynek befejezte után a tanévet mindenfelé ünnepélyesen megnyitják. A főgymnasiumban e hó 6-án lesz a »Veni Sancte« mely után Kotunovics Sándor igazgató megnyitja a tanévet. Ugyanekkor lesz megtartva a reál és polgári iskolában is.

* **Letartóztatott tolvaj.** Szabó Juliánna rovott előéletű leányt, ki lopás miatt egyszer már büntetve volt. Most egy újabb lopás elkövetésének vádjára terhelt, e miatt az ügyészség letartóztatta a jeles firmát, ki sok reményre jogosító tetteket vitt végbe. A tolvaj leányt tegnap már bekísérték a királyi ügyészség börtönébe, hol várja méltó és jól megérdemelt büntetését.

* **Kérelem a háztulajdonos polgárokhoz.** A következő felhívás közétételére kértek fel bennünket: A mostani katonai gyakorlatok alkalmával több utcában voltak katonák elszállásolva, ösmerve a múlt időkből, a tisztelt háztulajdonos urak azon kegyelet s jó akaratát, hogy az anélkül is elhanyagolni szokott szállás czédelákat, — az ipartestület ember baráti kegyeletes intézetének, az elagott iparosok megháznak — szokta ajándékozni, tisztelttel felkérem a háztulajdonos és szállást adott urakat, hogy ez alkalommal is, a katonai szállás czédelákat a jelzett czélra fel ajánlani és az ipartestület irodájába beküldeni kegyeskedjenek. Kiváló tisztelettel maradtam, Nagyváradon, 1897. szeptember 1-én. Bertsey György ipartestület elnök.

* **A csendőparancsnokság kettéosztása** A csendőrség szaporítása folytán az eddig igen nagy kiterjedésű nagyvárad szárnyparancsnokság két részre osztott akként, hogy Zilahon új szárnyparancsnokság állított fel, amely szeptember hó 1-én megkezdte működését. A zilahi szárnyhoz tartozik Szilágy megye és Bihar megyéből margitai szakasparancsnokság Margitta, Széplak, Érmihályfalva, Derecske, Szalárd, Székelyhid, Nagy-Léta, Micske, Szalacs őrök. Bihar megye őrsei továbbra is a nagyvárad szárnyhoz tartoznak. Ugyancsak szeptember hó 1-ével Tataroson és Szalacsou őr állított fel.

* **A kis lottó vége.** Az osztálysorsjáték behozatalával lassankint beszüntetik a budai, nagyszabenyi és temesvári huzásokat. Legelőször a temesvári lottó szűnik meg, hol ezental téteteket nem is fogadnak el. A miniszter a lottó-jövedéki tisztviselőket részben az állami jövedékek kezeléséhez, részben a sőtjövődékhez osztja szét.

* **Apróság.** A bibliai tárgy, Örmester a lovárdában: Kovács huszár úgy ül maga azon a lovon, mint Ariadne Naxoson.

— Hadnagy megpirongatja az örmestert: Örmester, hagyja csak azokat a bibliai czérlásokat, az nem illő dolog!

Kis r a v a s z. Janesika (nem kapott almát, ellenben a huga igen): Hallod Mariska játszunk Adám és Évát. Te vagy az Éva és most engem kísértetbe fogsz hozni az almáddal.

* **Falv jóságai.** Falv a szeptemberi időjárásról a következőképp nyilatkozik: Szept. 1-től 5-ig az első napokban sűrű lecsapódások, azután rövid időre száraz és szép idő lesz. A hőmérséklet aránylag alacsony lesz. Szept. 6-tól 11-ig a lecsapódások feltűnően fokozodni fognak. 9-ike körül valószínűleg általános és tartós eső áll be. A szél valószínű. A kezdetben emelkedő hőmérséklet a középmezőre alul süllyed. Szept. 11-ike másodfoku kritikus nap. Szept. 12-től 16-ig feltűnő szárazra és hidegre válik az idő úgy, hogy helyenkint már dér is képződik. csak az utolsó napokban lesz megint melegebb. Szeptember 17-ikétől 22-ikéig. enyhe időjárás mellett mindenfelé esőre válik az idő. Az első napokon esődus zivatarok lesznek, ami által mindenfelé hűsülvény áll be. Szeptember 23-ikától 27-ikéig: Szeptember 26-ika elsőrendű kritikus nap, ez évben erősen a harmadik, amelynek közeledtével a lecsapódások mindig sűrűbben állanak be, amelyek aztán zivatarok kíséretében 26. vagy 27-én országos esővé fejlődnek. A hegyek közt havazni fog. Az időjárás állandóan hűvös lesz. Szeptember 28-ikától 30-ikéig: A lecsapódások fognak, a hőmérséklet emelkedik. Az időjárás enyhébb lesz.

* **Ne tessék a fejét csóválni.** A járásbíró-ság előtt józsi epizód történt. Egyik ügyvéd elvesztette a pörét. Mikor a bíró kihirdette az ítéletet, az ügyvéd szörnyen csóválta a fejét. Erre a bíró rászólt:

— Kérem, ne tessék itt a fejét csóválni. Ha nincs megelégedve az ítélettel, tessék felebbezni.

— Hogyan? — felelt az ügyvéd — a bíró ur megtölti nekem, kogy a fejemet csóváljam!

— Igen.

— Bocsánatot kérek, a felem meghatalmazott engem is, hogy az ügy érdekében az ő költségére a fejemet csóválhatom. Benne van a meghatalmazásomban.

* **Fogoly szállítás.** Szándékos emberöléssel védolt Farkas Béla és Bogdán Lajos tasai illetőségű paraszt suhancok ügyét, miután már ügyeiket a berettyó-ujfalui kir. járásbíró bevizsgálta a nevezetteket beszállították a kir. ügyészség börtönébe. Vizsgalati fogságukat már a berettyó-ujfalui kir. járásbíró elren delte.

* **Razzia.** A nagyvárad rendőrség tegnap délelőtt egy koldus razzia tartott melynek eredménye az lett, hogy a napokban 40 foglalkozás nélküli csavargót és közveszélyes egyént fognak visszatoloncolni hazájukba. Volt köztük egy néhány notórius zsebmetsző is kiket egyelőre a dunkliba dugtak.

Iskola idényre leánykák és fiúk részére, carlsbadi czipők, kalapok, füv ingek, gallér és kézelők, nyakkendők, kesztyűk, harisnyák, zsebkendők, esőernyők valamint vaságyak. Paplanok, matraczok, szalmazsákok s t b. Legnagyobb választékban s legolcsóbb árban Fábry Testvérek áruházában (főutca Rimanóczy ház) szerezhető be.

Videki szülők figyelmébe. Özvegy úri nőnél a jövő tanévre egy-két leány- vagy fiúgyermek teljes ellátásra elvállaltatik jutányos ár mellett. Zongora is áll rendelkezésre. Czim: Apácza-utca 389. szám.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

— **A Magyar Sion,** augusztusi füzete élénk és gazdag tartalommal jelent meg. Dr. Haiczl Kálmán sok új dolgot mond el a szabadkőművesek tanügyi politikájáról, adatait a páholyok határozataiból meríti. A mindig érdekesen író Várnay az egyházban is mind inkább térfoglaló schaminismusról cseveg. Rézbányai Fouxer Sz. Péter életét és működését ismerteti. A könyvismertetések gazdag rovatából minket közelebb érdekel Dr. Székely. István theol. tanár új nagy munkájáról beható bírálata és ismertetése. Jól esik olvasni, — Pethő tollából — Székely széleskörű tudományosságának megérdemelt dicséretét. E tudományosságánál írja a filozófiában és a természeti tudományokban egyaránt járatos Pethő — párosítva látjuk a szélességét a mélységgel, eruditiót a c s i e n t i á v a l, a természettudományt avval a józan, mély filozófiával, melynek ép e téren s különösen nálunk csak elvétett gyér nyomaira akadunk. A Magyar Sion megjelenik Esztergomban, előfizetési ára egész évre 6 frt.

Kitűnő gazdasági folyóirat. A Bédapesten megjelenő Magyar gazdák szemléje-nek augusztusi havi füzete a megszokott kitűnő tartalommal jelent meg. a szerkesztő Aernát István mint országos hírv szakszerű a legjelesebb szakértőket gyűjti folyóirata közé, a mit bizonyít a most megjelent szám következő tartalma is:

Alkossunk magyar középosztályt. Itra: Czöbel István. Plutokrácia és nemzeti érdekek. Irtá: Nagy Miklós. Oroszország mezőgazdasága Angol milliomosok. A börze autonóm reformja. Különlélek. Krónika.

EGYESÜLETEK.

Választmányi ülés a kath. körben.

A kath. kör. választmánya tegnap d. u. öt órakor ülést tartott, melyben részt vettek: Dus László világi, Dencs János egyházi alelnök, Gálbory Sámuel, Gram Syilveszter, Stark Gyula, Felser Antal, Bereczky Géza, Török József, Böszörményi Géza, Gyalokai János, dr. Vucskics Gyula, Kihutz Péter, Géczy Lajos, Frankó Endre vál. tagok és Imrik Gusztáv h. jegyző.

Miután a nyári hónapokban nem tartott ülést a választmány a folyó ügyek nagyon felszaporodtak s az ülési javarésze ezeknek elintézésével telet el.

Schmidt Béla, Kóncey József, Reinhardt Géza, Láncozy Tóbiás, Láncozy József, Sperk József, N. Justh Károly, Darabant Elek, Weinpoller Károly és Makkay József új tagoknak felvételtek. És mivel többen is óhajtanak belépni határozatba ment, hogy néhány aláírást bocsátanak ki.

Legfontosabb határozata volt az ülésnek a könyvtár megvitatására vonatkozó. E szerint Október elsején Gyalokay János könyvtárnok átadja a már berendezett könyvtárt a tagok használatának. Ezen időtől kezdve minden hétfőn d. e. 10—12 és d. u. 4—7 óráig lesz nyitva a könyvtár. Addig ki lesz nyomtatva a könyvtárjegyzékbe és a kezelési szabályzat. Apróbb ügyek elintézése után 7 óra tájban ért véget a gyűlés.

TANÜGY.

Beiratkozás a nagyvárad kereskedelmi akadémián. A következő sorokat vettük: Figyelmeztetés. A mai napon megkezdődött beiratások eredményéből az igazgatósághoz beérkezett írásbeli jelentkezésekből ítélve a nagyvárad felső kereskedelmi iskolán az alsó

(1) osztály párhuzamos osztálylyal fog kiegészítettni. Az érvényben levő rendtartás értelmében egy-egy osztályt 40 növendéknél több nem látogathat. Ez okból felhivatnak főképen a helybeli tanulók, hogy beiratkozásukat ne halogassák, mert a törvényes létszámon túl, a további felvételt az alsó osztályba kénytelen lesz beszüntetni az igazgatóság. Nagyvárad 1897 szeptember 1-én Propper N. János igazgató.

SZINHÁZ.

A dolovai nábob leánya.

— Szeptember 1. —

Herczeg Ferencnek kétségkívül legsikerültebb alkotása került tegnap színre nem éppen zsufolt ház előtt. — Pedig a szabályos jó előadás megérdemelte volna, hogy telt ház nézze végig a darabot. Különösen kitűntek Balla (Tárján Gida) Tompa (Loránt) és Szendrei (Bilitzky) ki valóban pompás alakítást nyújtott egyik legjobb szerepében. A nők közül Horváth Paula és P. Szép Olga adtak jó alakítást.

Egy új ember is mutatkozott be a tegnapi előadás alatt: M a d a s Pista végzett szini iskolai növendék, ki a tiszti szolga szerepét adta. Kezdő ember, de már is jól megállja a helyét a deszkákon. Ebből a kicsiny szerepből itelve ugyan még végleges véleményt nem mondhatunk, de biztató szavakat igen. — A rutin sok mindent meghoz majd. — A közönség kedvezően fogadta.

Heti műsor.

Szerda: A dolovai nábob leánya.
Csütörtök: Fokról-Fokra, (Balla Kálmán jutalomjátéka.)
Péntek: Dobó Katicza.
Szombat: A váradi vaaróleányok. (Kövessy Albert jutalom játéka)
Vasárnap: Rocambole, a párisi csavargó.

Igazságszolgáltatás.

A mai végtárgyalás. A kir. törvényszék, ma már harmad ízben fog foglalkozni a belényes vidéki rablók ügyével, mivel a kir. tábla feloldotta az ítéletet. A tárgyaláson Millye Gyula fog elnökölni s ezuttal is több tanut fognak kihallgatni.

IPARÜGY.

Meghívás.

Van szerencsém az iparoktatási bizottság tagjait, a városház tanácstermében folyó évi szeptember hó 5-én — vasárnap délelőtt 11 órakor tartandó ülésre tisztelettel meghívni.

Tárgy: Az ipariskolai óradijas tanócok kijelölése és folyó ügyek.

Nagyváradon, 1897 szeptember 1-én.

Ragány János.
elnök.

REGENY-CSARNOK.

VIZ ALATT.

Elbeszélés.

Irtá: ROVETTA G. Ford.: S. J. 12.

Praudino szive hevesen dobogott, fülei zugtak, s elkezdett izzadni. Szívetett volna szólani, de torka összeszorult szeretette volna lecsókolni azt a cseppet, szeretete volna szívéhez szoritani Elzát, és talán ez sem kívánt mást, de hiányzott hozzá a bátorsága, hogy ezt megtegye.

«Köszönöm», mondá a grófnő midőn az ifju reszketve és kendője csucásával is alig érintve, arcát letörülte.

«Ha ön irántam semmit sem érezne akkor

nem tartana itt maga mellett — oly közel magához!»

«Nem, én semmit sem érzek! Ne folytassa ezt tovább. Ön már kezd unalmas lenni előttem.

A grófnő mindezt bizonyos élességgel mondotta, mely nagyon elütött előbbi jókedvétől. Ekkor ismét elhallgattak, és Prandino ez alkalommal kissé megszegyenitve is érezte magát.

«Haragszik?» mondá végre a grófnő, ismét jóságossá levé: «adja ide a kezét kössünk békét.»

Az ifju közeledett, kezeik egybekapcsolódtak és nem is bocsátották el egymást.

«Miért akarja ön kimondatni velem azt, a mit már régóta tud?» kérdé a grófnő.

Eme lassan és érzéssel kiejtett szavakra — ki hinné — Praudino vigasztalás helyett félelem fogta el. Ez volt ama vallomás, melyre ő évek óta vágyakozott és oly hosszú napok óta várt; és mégis itt ezen helyen, ezen pillanatban és ezen modorban, eme vallomás inkább meglepte őt, mint megindította inkább megrémítette, mint bátorította. A gondolat, hogy mit kellene válaszolnia, tennie, egészen megzavarta. Forró, tüzes vére egy másodperc alatt lehült.

«Óh! Istenem! Tehát mégis igaz!» — Nem talált semmi mást, semmi jobbat, a mit mondhatott volna.

Elza egészen közel jött hozzá, fejét az ifju keblére hajtotta és fáradtan csaknem erőltlenül reá borult. Szemeit bezárta szíve erősen dobogott s kebléből nehéz sóhajok szálltak fel. — Az ifju bizonytalanul és aggódva nézett körül.

Csakhamar sötét lett, az eső újból esni kezdett, és a lugas is mindenfelől elkezdett csepegni.

A grófnő félig kinyitotta szemeit mintha most ébredne fel, azután lassan felemelkedett és így szólt.

«Köszönöm!»

«Isten vele grófnő.»

És Ariberti a szobába rohant felkapta kalapját, esernyőjét és anélkül, hogy Elzát még egyszer köszöntötte vagy csak körül is nézett volna, elment eltűnt az est homályában mely mindegyre sötétebb lett.

NEGYEDIK FEJEZET.

A szívárvány megtartotta a mit ígért, A rossz nap és esős éj után napfényes gyönyörű reggel következett. Elza grófnő csak akkor ébredt fel, midőn kicsiny hálószobája már egészen világos volt, és csalogatva a fényes nap-sugár által mely a sárga damasztfüggönyre esett és arany porszemeknek csapatját kergette ide-oda melyek egymással játszani látszottak, fel akart kelni és kimenni, hogy a természet jóltevő vidámságát magába szívassa.

De ezért valahogyan nem kell azt gondolni hogy a grófnő mihielyt ágyából kikikelt hálószobáját is azonnal elhagyta. Oh nem! sőt ellenkezőleg! — Felöltözködött és a megszokott gondossággal, figyelmesen és türelmesen kezdte magát rendbe hozni. Két könyű ecsetvonással megfestette szemöldökét, s egy bizonyos kenőccsel puhává tette és berizporozott szarvasbőrrel néhányszor végigtörölte arcát. Különösen szeméire és füleire fordította a legnagyobb gondot. Azután bepirosította ajkait, és ámbár hajának csak így hirtelenében összekötöttnek kellett volna látszania, mégis nem csekély fáradságba és időbe került ezen művészi rendtelenséget előlítani. Ruhája fölé egy hosszú köpenyt vett föl kettős gallérral mely átkos kövérséget eltakarta vagy legalább nemkönyven észrevehetővé tette; kalapjára sűrű kávébarna fátyolt kötött, mely alól kijavított és féligeltakart arca elragadó frissességben sugárzott elő. Ez az egész készülődés világosan mutatta, hogy a grófnő kicsiny villáján kívül akar egy sétát tenni — és valóban kilépve át haladt a kerten, kiment a rácsajtó és egy keskeny hosszú árnyas útra lépett, melyet mindkét oldalról tiszta vízi patak szegélyezett. A patak partján itt is ott is lehajolt, hogy apró sárga virágocskákat és jelentőségteljes nefejejtseket szakítson.

Midőn az út végére érkezett, a fülemilék rigók és tengeliczék vidám, tarka egyvelegét hallotta melyek mind egyszerre csicseregtek.

(Folyt. köv.)

TÁVIRATOK.

A király utazása.

Bécs, szept. 1. (Saját tud. táv.) Ő Felsége Ischlből a morvaországi hadgyakorlatokra utaztában ma reggel a nyugati pályaudvarra érkezett. Vele voltak Paar és Bofras gróf főhadsegédek, Dietrichstein, Kulmer és Wessely szárnysegédek, Dittel parancsörtsztl, Kerzl udvari orvos és Klandy udvari tanácsos. A nyugati pályaudvarról Ő Felsége az összekötő vonalon folytatta az utat az északi pályaudvarhoz, ahol a kíséret többi tagjai voltak, köztük Beck vezérkari főnök, Hülsen-Halseler német katonai attasé és Nara olasz katonai attasé. Ő Felsége innen elindult Bistritzbe.

A kath. egyh. zenekongresszus.

Budapest, szept. 1. (Saját tud. táv.) A kath. egyházi zenekongresszus ma délelőtt folytatta tauácskozásait. Dr. Koszondi karnagy a külföldi egyházi zenéről, Konrádi Lajos tanítóképző intézeti tanár a székesegyházi és városi karokról, Léh Jakab karnagy a hangszeres zenének egyházi szellemében való műveléséről, Kutséra József a szent Cecill-egyesületről tartott felolvasást.

Faure Párisban

Budapest, szept. 1. (Saját tud. távirata.) Párisból írják: A lapok mindannyian megegyeznek abban, hogy »Faure« elnök tegnapi fogadtatása Párisban, Franciaország és Proszország számára nagyszerű tüntetés volt. A lapok a Madelaine-templomnál történt robbanásnak amely nem volt veszélyes és a melyet maga a rendőrség őrült ember művének tart, nem tulajdonítanak jelentőséget. Tegnep éjjel tüntettek, a német nagy követség ellen. Körülbelül 10 letartóztatás történt, mialatt küzdelem közben 4 ember megsebesült.

Budapest, szept. 1. (Saját tud. távirata.) Tizenegy óraker este körülbelül 150 emberből álló csapat vonult tüntetve, zászlókkal az operától az elyséi palota felé. A Rue Dagusseau e rendőrség feltartóztatta a menetet és szétoszlatta a tüntetőket, akik ellenséges kiáltásokat hallattak Vilmos császár ellen. Két fiatal embert elfogtak.

Budapest szept. 1. (Saját tud. távirata.) A rendőrség nem hiszi, hogy a tegnapi robbanás a Madelani templom előtt anarchista merénylet volna. Inkább annak az egyennek tulajdonítják aki az előbbi robbanásokat is okozta a Rue de Boulogne-ban, a Concorde-téren és Boulevard Magentán. A robbanás után elfogott két egyént ismét szabadlábra helyezték.

Bádeni és a lengyel klubb.

Bécs, szeptember 1. (Saját tud. távirata.) A lengyel klubb mai ülésén kimondta, hogy mindenben ragaszkodnak a felirati javaslatban kifejezett alapelvekhez.

A szultán ünnepe.

Budapest, szeptember 1. (Saj. tud. táv.) A szultán trónalépésének tegnapi évfordulója minden incidens nélkül folyt le. A klvilágítás idejére megkettőztették a rendes blztonsági intézkedéseket. A helyi hajóknak megtiltották az éjjeli közlekedést. Általános az a nézet, hogy nyugtalankodásra nincs ok és hogy újabb örmény merénylettől nem kell tartani.

Budapest, szeptember 1. (Saj. tud. táv.) Czetinjéből írják. A szultán trónaléptének évfordulója alkalmával a török követ a szokásos szerencsekivánatokot fogadta. A követségi város negyedben katonai zenekar hangversenyezett. Este nagy diner, utána pedig fogadás volt.

Károly román király konstantinápolyi utazása dolgában eddig semmi megállapodás nem történt.

A czár Lengyelországban.

Budapest, szept. 1. (Saját tud. táv.) Varsóból írják: A czári pár tegnap ide érkezett. Fogadására a vasutól a Belvederig vezető 7 versznyi uton, hat diadal-kaput állítottak fel. A munkások, iparos- és kereskedő segédek, valamint a kereskedők mindannyian zenével sorfalat állítottak fel. Az utközben levő templomokból a papság teljes ornátusban egyházi zászlókkal vonult ki.

Pálmai Bécsben.

Bécs, szeptember 1. (Saj. tudósítónk táv.) Pálmai Ilka a bécsi magyar színházhoz szerződött.

A bistrizti hadgyakorlatok.

Budapest, szeptember 1. (Saját tud. táv.) Bistritz am Hoslteinből írják: Tegnep kezdődtek meg a király jelenlétében az idei osztrák nagy hadgyakorlatok, melyek előrészt képezik a tatai nagy hadgyakorlatoknak hol a 4. és 5. hadtest ütköznek össze.

Elfogott anarchista.

Budapest, szeptember 1. (Saj. tud. táv.) Brüsszelben egy anarchista fogtak el, mert állítólag Berlinbe akart menni, hogy a német császárt megölje.

Sorsjegyek huzása.

Budapest, szeptember 1. (Saját tud. táv.) A székesfővárosi 100 millió koronás kölcsön kötvények II-ik sorsolása ma délelőtt ment végbe. A 10,000 koronás kötvényekből kihúzták az 546, 867, 499 számnakat.

Budapest szeptember 1. (Saját tud. táv.) A Bazilika-sorsjegyek 25-ik huzása ma délelőtt ment végbe a kultuszminiszteriumban. A 10,000 frtnyi főnyeremény 114 sorsj. 91 ny.sz. nyerte.

Bécs, szeptember 1. (Saját tud. távirata.) A hitel-sorsjegyek mai huzásánál a következő sorozat-számokat húzták ki. 958, 548, 569, 730, 853, 878, 1337, 1576, 1935, 2049, 2406, 2682, 2751, 3139, 3519, 3697, 3736, 4010. és 4132. A 150 ezer forintos főnyereményt a 4132. sorszámú 27. számú sorsjegy, a 30 ezer forintos második nyereményt, 1337 sorsz. 2 számú sorsjegy és a 15 ezer forintos nyereményt a 569 sorszámú 72 számú sorsjegy nyerte meg. 5000 forintot nyertek. 859 sorsz. és 2044. sorszámú és 93. számú sorsjegyek. 2000 forintot nyertek a 569. sorszámú 41. számú és 4132. sorszámú 93. számú sorsjegyek.

KÖZGAZDASÁG.

A birtokosok és a sztrájk.*

Békésmegye főispánja hosszabb jelentést nyújtott be a belügyminiszterhez a most lefolyt aratási munkálatok tanulságaiból. Ezek szerint az orosházi járásban azon néhány

* A Magyar Gazdág Szemléjének augusztusi füzetéből.

gazdaság kivételével, melynek aratási szerződésben a szokásos részt méltányosan biztositották, nem volt gazdaság, a hol az eredeti feltételek szerint a munkások munkába állítottak. Csak két gazdaságban állottak be részvételre; általában arra törekedtek, hogy rész aratásra; általában arra törekedtek, hogy rész helyett előre meghatározott terményt kapjanak. Az eredeti szerződés a termés tizenegyedét (öszieknel, illetőleg tizenharmadát tavasziaknál) biztosította, de a gabona úgy megromlott, hogy a munkások előre tett számítás mellett napi nyolczvanégy krajczár kereset mellett arattak volna, még ez a jobb eset, mikor a termés hányada helyett pénzt fogadott volna, nem kárhóztatandó, hogy minden takaró a szerződés felretételét és a munkabérekre új egyezség kötést kívánt. Az is természetes, hogy ő terménybérre törekedett, mert neki terménybérre van szüksége. Maguk a gazdák belátták, hogy a takarási eredeti szerződéshez a munkásoknak ragaszkodnia lehetetlen s a hatósági beavatkozás csak arra szorított, hogy a munkások oly munkabért kívántak, melylyel aránytalanul túl lettek volna fizetve. A munkások pedig egyöntetűen követelték tizenégy-tizenöt hold learatásáért a hétnyolcz mázsa tavaszt, az idegen munkások (jász és csongrádiak) tizenkét mm. búzát és négy mm. tavaszt követeltek. A kiegyezés legtöbbször hét mm. búzára szólott, öt heti munkáért. értékben kifejezve egy forint negyvenégy krajczár nap számért arattak munkásaink. Voltak terheesebb szerződések egész két forint harminczhét krajczár átlagbérig. Az egyezkedéseknél a hatóság a közvetítő szerepét vitte. Mindenütt, a hol egyezkedési tárgyalások folytak, a csendőrség készenlétben volt, hogy a munkások józanul viselkedtek, karhatalom beavatkozására szükség nem volt. Több helyről érkezett ugyan hír, hogy egyes százasabb munkások a többieket megöléssel fenyegették, ha munkába állnak, azonban a megejtett nyomozás pozitív eredményeket nem derített föl. A téli és tavaszi szerződések csak egy esetben tartattak meg.

A **békési járásban** báró Wenckheim Viktor kerégi, gróf Wenckheim Frigyes békési, Kis György bürgösi, Szabó Mihály tarcsai, báró Vécsey József berényi uradalmain, illetve birtokain tagadták meg az aratók a munkát. Kiegyezés, karhatalom használata nélkül sikerült. Legnagyobb jellegű sztrájk lett volna **Wenckheim Frigyes** négyszázötven aratójának tartózkodása, de a hatóság közvetítésével eszközölt nyolcz hliter átlag, a **nemes gróf nagylelkűségéből nyolcz mázsa**ra változtatott át, **mit nem győztek a munkások elég hálával emlegetni.** Egy arató tiszta keresete, leszámítva minden kiadását, negyven-negyvenhárom forintra értékelhető ezen járásban.

A **csabai járásban Appouyi** Albert grófnál történt békés kiegyezés. Tizenöt holdnyi vetés learatásáért nyolcz köből búzát és négy köből búzát, árpát kaptak a munkások.

Általában akár a munkaadók, akár a munkások indítottak panaszokat, a békés megegyezésre hajlandóság mutatkozott. A rossz termés kölcsönös méltányosságra hangolt, meg a mezőhegyesi munkástartalék is hangolta a munkásokat a megegyezésre.

A **szarvasi járásban** a földbirtok nagyobb része kisebb birtokosok kezében lévén, a szerencsés birtok — megosztás folytán a munkáskérdés nagyobb mozgalmakat nem okozott. Egyik oka annak, hogy az aratási munka rendben kezdődött a gazdák békülékeny hangulatán kívül abban is kereshető, hogy Kondoros kivételével a járás többi községének munkásai az izzagó szociálista vezérek befolyásának kevésbé voltak kitéve. Mindazonáltal a munka lefolyása nem mondható normálisnak. A munkások a 12—14-edén kiadott búzát 7—11-én kívánták aratni. Vagy pedig kívántak termési minimumot, 6—8 mm.-át. Hatósági közbelépésre volt szükség Tolnay Ferencz ösödi, Lederer Rudolf ezent-andrási, Keresztélyi Gyula ugyanotti, gr. Miberacker Ottóné csaba-csüdi birtokosoknál. Megegyezés létre jött. Kényszer-munkába állítás hét esetben történt.

A **szeghalmi járásban** tizenöt izben volt egyeztető tárgyalás. A munkabér nagy különbségeket mutat. Voltak két forint ötven kr és

három forintos átlagárak holdanként, voltak 13—12-ed részre is munkások, ez esetben sok helyt 5 mm. minimum biztosított.

A **gyomai, Gyulai járásban** a helyi hatóság kevesetb bajjal küzdött. De itt is voltak egyeztetések. A megye területén **négy izben vették igénybe a mezőhegyesi munkástartalékot.**

Megszűnt sertés zárlat. Minthogy Érmihályfalván a sertész vész teljesen megszűnt, Szunyogh Péter alispán tegnap feloldotta a községet a zár alól.

Gőzkazánvizsgálati körrendelet. A kereskedelmi miniszter a multkoriban kibocsátott gőzkazánvizsgálati rendelet egy pontját oda módosította, hogy minden gőzkazánál szükséges vizmutató és legalább két probacső egyike egy vizállás mutatóval is pótolható. Arról is intézkedett a miniszter, hogy **Pozsonyi** László nagyváradi kazánvizsgáló gépész-mérnök ezentul kazánvizsgálati díját nem közvetlenül a kazántulajdonosoktól szedje be, hanem e célból vegye igénybe a megyei alispáni hivalt. mely annak beszédéséről majd gondoskodik.

Hivatalos arfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1897 szeptember 1-én.

Magyar aranyáradék 4%	—	—	122.50
Magyar koronaráradék	—	—	99.80
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	—	—	122.50
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	—	—	102.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1373-ból	—	—	121.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	—	—	98.—

lalmé ési jog megváltási kötvény	—	—	100.75
Horvát szlavin földtehermentesítési kötvény	—	—	98.—
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön	—	—	155.—
Tizszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	—	—	140.60
Csitzák járadék papírban	—	—	102.25
Oszták járadék ezüstben	—	—	102.25
Oszták járadék aranyban	—	—	1247.5
Csitzák korona járadék	—	—	101.75
1860. oszták államsorsjegyek	—	—	145.—
Oszták magyar bankrészvény	—	—	950.—
Magyar hitelbank részvény	—	—	398.25
Oszták hitelintézeti részvény	—	—	365.90
Páris vista	—	—	349.20
20 márkás arany	—	—	951.—
Német birod. lmi márká	—	—	59.65
London viste	—	—	119.65
Páris vista	—	—	475.50
20 márkás arany	—	—	11.74

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Bérlet 122-ik szám. Bérlet 122-ik szám.

Páros.

Páros.

az arad-nagyváradi szintársulat által.

Nagyvárad, 1897. évi szeptember 2-án

Balla Kálmán jutalomjátékául és Csiki Irén k. a. felléptével

FOKRÓL-FOKRA.

Énekes vigjáték.

Kezdeté fél 8, vége 10 óraker.

Holnap pénteken,

Dobó Katicza.

Történeti színmű.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Teljes felszerelésekkel

az egy éves önkéntes uraknak a következő árakért szolgálók:

Huszár önkéntesi felszerelés	150	frttól	300	frtig.
Tüzér	120	«	220	«
Honvéd gyalog önk.	120	«	180	«
Császári	80	«	150	«

Teljes tisztelettel

SZ. KOCSIS JÁNOS,

egyenruha üzlete, Kossuth-utczá, a volt postahelyiségben.

266 1—5

CLAYTON & SHUTTLEWORTH mezőgazdasági gépgyárosok
BUDAPEST, Váci-körút 63. sz.
által a legújanyosabb árak mellett ajánlatnak:

Locomobil és gőzsepegep kezeltek egész 12 lóerőig, szalma-kazánok, továbbá járgány-csípőgépek, here-csípők, uszító-utak, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szennyűjtők.

"COLUMBIA-DRILL"

legújabb sorvetőgépek, boronók, szecakavágók, répvágók, kukorica-morzsolók, darálók, őrlő-mulmok, egytemes aczélekek, k. 3- és háromvasú ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

Részletes árjegyzékek kintvára ingyen és bérmentve küldetnek.

Mélyen leszállított árakban lehet csakis

szeptember hó 15-ig

NÁDOR L. és TÁRSA czégnél

Zöldfa-utczában

253-6-10

következő árukat beszerezni.

Férfi czipők — — — — 2.25 krtól

Női czipők — — — — 2.50 krtól

Leányka czipők czugos vagy
bergsteiger — — — — 1.90 krtól

Gyermek czipők — — — — 40krtól

miden kivitelben 25%⁰-al olcsóbb mint eddig.

Legnagyobb választék kalapokban

 meglepő olcsó árak.

Fehér és szines ingek, gallérok, kézelők, fehér és saten ingek, harisnyák, kesztyük, nyakkendők.

Illatszer, pénz- és szivar-tárczák, sétabotok, email-, ing-, és kézelő-gombok.

A legolcsóbb és legnagyobb czipő és kalap raktár.

 Telefon összeköttetés.

A Szent László-nyomda

részvénytársaság

papírraktárában

Apáczai-utca 3-ik szám az udvaron

raktáron levő

gyakorlat-füzetek, szépírási-füzetek, irkák, tollak, vonalzó, tollszárak, festékek, ecsetek, körzők és más

ISKOLAI SZEREK

míg a készlet tart

gyári áron kaphatók.

Tanítók, iskolavezetők utólagos elszámolásra vásárolhatnak tanulóik részére.

Ugyancsak ott felvételnek jutányosan

hirdetések

a „TISZÁNTÚL”

napilap részére.

Ne mulassza el senki a kedvező alkalmat, hogy egy próbavásárlást ne tegyen a **jelenleg teljesen újjonnan berendezett**

HEVESI A.

verseny áruházában

(Kossuth-utca 3-ik szám alatt.)

Van szerencsém a nagyérdemű vevőközönség b. tudomására hozni, hogy a volt régi árukat *teljesen kiárusítottam* üzletem tetemesen megnagyobbítottam és azt egészen *újjonnan rendeztem be*, úgy hogy bármely izlésnek megfelelő mindennemű *férfi* divatcikkeket *férfi és gyermek cipők, legújabb divatu nyakkendők, gallérok és kézelők*, melyeket már 10 krtól kezdve feljebb árusítok el.

→ **Iskolai táskák legolcsóbban.** ←

Gyermeköltönyök a legfinomabb *női és gyermek fehérneműek, zsebkendők, szallagok, csipkék*, kitűnő szintartó (rabok által kötött) *harisnyák*, továbbá *kalapok, eső és napernyők, sétabotok*, nemkülönben a legcsinosabb *gummi-, vas és fakerekű gyermek- és toló-kocsikból* nagyraktárt tartok.

268 1-8

→ **Utazó bőröndök gyári árban.** ←

UJ

Confectio-üzlet megnyitás!

A már 31 év óta főnálló kizárólagos

női és leány-gyermek felöltő raktárunkat

szeptember hó 1-től

→ **Zöldfa-utca Munk-féle házba** ←

helyeztük át.

Üzletünket az áthelyezés folytán egészen újonnan fővárosi mintára rendeztük be s így a t. vevőközönség legmesszebbmenő igényeit is kielégíthetjük, miután raktárunk oly **dusan van felszerelve**, hogy ott bármely évadra való szükségletét a **legsolidabb árak** mellett beszerezheti.

Pontos kiszolgálásról és jutányos árakról a t. hölgyközönséget biztosítva, további szives pártfogását kéri

tisztelettel

Heiman Lipót és Társa.

Nagy szőnyegek
rendkívül
olcsón.

Augusztus 31-ig.

Nagy szőnyegek
rendkívül
olcsón.

Alanti leszállított árjegyzék csakis
augusztus hó 31-ig érvényes és kizárólag
készpénzfizetés mellett értetődik, minden
takarékos háziasszony győződjék meg egy
próbavásárlás által.

Tisztelettel

FLEGMAN ÁRMIN

Nagyvárad, Zöldfa-utca elején.

224-17-50

Augusztus 31-ig.

Augusztus 31-ig.

Gyönyörű szövetek már ősziruhának is jó	22	kr.
Fekete valódi Ternó — — —	48	kr.
Fekete valódi selyembrocatok — —	1.25	kr.
Lüszterek szines és fekete — —	39	kr.
Valódi hazai vászon 1 vég 30 rőf —	6.25	kr.
Creas vászon 1 vég 30 rőf — —	4.40	kr.
Balerina vászon 1 vég — — —	2.90	kr.
Gallér volt 5, 8, 10 frt most — —	1.50	kr.
Kabát volt 20, 25, 28 frt most — —	5—	kr.
Karmantyu volt 4, 5, 6 frt most — —	1.35	kr.
1 női ing, 1 női szoknya, 1 női nadrág	3.50	kr.
12 drb szép finom zsebkendő — —	1.80	kr.
1 drb finom ernyő — — —	2.25	kr.

Nagy szőnyegek
rendkívül
olcsón.

Bársonyok, Plüsek, Satinok, Diszek, Gombok stb.

minden áron.

Nagy szőnyegek
rendkívül
olcsón.